

Pla d'Inclusió

Acord núm. 107/2017 del Consell de Govern pel qual s'aprova el Pla d'Inclusió

- Document informat favorablement per la Comissió de Docència i Estudiantat del Consell de Govern de 5/07/2017

Vicerektorat d'Estudiants
Barcelona, 5/07/2017

Pla d'inclusió de la UPC 2017-2020

**UNIVERSITAT POLITÈCNICA
DE CATALUNYA
BARCELONATECH**

ÍNDEX

1.	JUSTIFICACIÓ	1
2.	MISSIÓ PER A UNA UNIVERSITAT INCLUSIVA.....	2
3.	PRINCIPIS.....	3
4.	DISSENY, DURADA I CALENDARI.....	3
5.	ESTRUCTURA DEL PLA	4
5.1.	Línies transversals	4
5.2.	Àmbits clau: docència, espais i serveis.....	7
5.3.	Equips i projectes dinamitzadors del Pla.....	8
6.	RESPONSABILITATS, COORDINACIÓ I SEGUIMENT.....	10
6.1.	Globals.....	10
6.2.	En l'àmbit dels centres docents	10
7.	RECURSOS ECONÒMICS	11

1. JUSTIFICACIÓ

La universitat ha de garantir la igualtat d'oportunitats per a tothom, tant de l'estudiantat, del professorat i del personal d'administració i serveis, com d'altres col·lectius que treballen o fan activitats a la universitat i, per fer-ho, segueix les recomanacions del Consell Interuniversitari de Catalunya (CIC).

La Llei d'Orgànica d'universitats (LOMLOU, 2007) estableix que "les universitats promouran accions per afavorir que tots els membres de la comunitat universitària que presenten necessitats especials o particulars associades a la discapacitat disposin dels mitjans, suports i recursos que assegurin la igualtat real i efectiva d'oportunitats en relació amb els altres components de la comunitat universitària".¹

La diversitat és un fet natural, és la normalitat: el més normal és que siguem diferents (afortunadament).

(Pujolàs i Lago, 2006)

Els Estatuts de la UPC (2012) estableixen: "La Universitat ha de tenir especialment en consideració les persones amb discapacitat per garantir-los la igualtat d'oportunitats. Amb aquest objectiu, la Universitat adopta mesures que n'evitin la discriminació i que n'assegurin el desenvolupament i la integració en els diversos àmbits universitaris amb la màxima autonomia personal."

En els darrers anys, a la UPC s'han fet nombroses actuacions en relació amb l'atenció de les persones amb discapacitat de la comunitat universitària.² Des de l'any 2007 s'han desenvolupat dos plans d'igualtat d'oportunitats,³ que han marcat de forma conjunta les línies estratègiques en els àmbits de la igualtat de gènere i de la inclusió de les persones amb discapacitat.

A nivell institucional, la UPC va decidir l'any 2015 separar els dos àmbits en la planificació estratègica de la igualtat d'oportunitats: gènere i inclusió. S'iniciava així una etapa amb un enfocament propi per a la inclusió en tots els àmbits de la Universitat i per a tota la comunitat universitària, i era necessari elaborar un pla d'inclusió.

Aquest pla d'inclusió ha estat impulsat per un grup de treball transversal i ha recollit la participació oberta de la comunitat en el disseny de l'estratègia (explicat a l'annex 2), amb l'objectiu de millorar la inclusió plena i efectiva de tota la comunitat universitària a la vida de la Universitat.

¹ Disposició addicional vint-i-quatrena de la Llei Orgànica, 6/2001, de 21 de desembre, d'Universitats (LOU)

² A l'annex 2 es fa una relació d'algunes d'aquestes activitats.

³ [I Pla d'igualtat d'oportunitats \(2007 - 2011\)](#) i [II Pla d'igualtat d'oportunitats \(2013 - 2015\)](#).

2. MISSIÓ PER A UNA UNIVERSITAT INCLUSIVA

A l'hora d'impulsar la igualtat d'oportunitats cal tenir en compte que en l'àmbit educatiu el concepte d'integració està essent superat progressivament pel concepte d'inclusió. Mentre la integració consisteix a eliminar barreres per normalitzar l'accés universal a l'educació, la inclusió reconeix el valor de la diversitat i en fa un element indispensable per a una educació i una vida de qualitat.

Que tinguem persones amb capacitats diferents estudiant i treballant a la UPC no ha de ser un problema a resoldre, sinó una riquesa per educar millor i innovar per a la societat.

El compromís de la Universitat amb l'entorn i amb la millora social, així com amb l'excel·lència en els projectes de recerca, docència i gestió de la UPC, implica que la UPC ha d'esdevenir una universitat també capdavantera en la inclusió.

La missió d'aquest pla transversal és:

- **Garantir la igualtat d'oportunitats en tots els àmbits de la UPC:**
 - o En l'aprenentatge a tots els nivells i en tots els ensenyaments, tal com es recull en la Convenció internacional sobre el dret de les persones amb discapacitat⁴ i la legislació vigent.⁵
 - o En l'exercici de les activitats professionals de recerca, docència i serveis.
- **Esdevenir una universitat sensible i acollidora amb la diversitat** de la comunitat universitària i el seu entorn.
- **Compartir i assumir** els principis de la inclusió per millorar els serveis que ofereix la UPC, de forma coherent i coordinada.
- **Fer visible el compromís** de la UPC per ser un referent d'inclusió universitària.
- **Fer presents els valors humans de la inclusió en totes les activitats de la Universitat**, tant en la vida universitària com en la interacció amb la societat.

⁴ Convenció adoptada per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 13 de desembre de 2006. El 30 de març de 2007, Espanya va ratificar aquest tractat internacional i des de llavors la Convenció és vinculant jurídicament a tot l'Estat espanyol.

⁵ Reial decret legislatiu 1/2013, de 29 de novembre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei general de drets de les persones amb discapacitat i de la seva inclusió social (BOE, 3.12.2013).

3. PRINCIPIS

Una *universitat inclusiva* és un tret distintiu d'una universitat de qualitat per a tothom. La universitat inclusiva assegura que tota la comunitat universitària pugui aprendre i conèixer en uns entorns que permetin desenvolupar al màxim el talent i treure partit de les seves capacitats, sense posar barreres en l'accés i la participació en activitats universitàries.

La inclusió és un procés sense fi que cerca maneres més eficaces de respondre a la diversitat present de l'alumnat (Ainscow, 2005).

A banda del principi general d'inclusió, els principis que guien el desenvolupament del Pla en tots els àmbits d'actuació són:

- La **dignitat humana i el respecte** a totes les persones en igualtat d'oportunitats.
- El **disseny universal**: cal dissenyar entorns, productes, serveis, metodologies didàctiques, etc. que puguin ser utilitzats per la majoria de la població sense que calgui adaptar-los.
- La **participació** de la comunitat universitària en les accions que es derivin del Pla, que és obert i col·laboratiu.
- **La flexibilitat**: aquest pla marca unes línies estratègiques, però s'ha d'adaptar a les necessitats i prioritats que puguin sorgir durant la vigència del Pla.
- **L'orientació a l'usuari**. Cal detectar i satisfer les necessitats i prioritats dels membres de la comunitat universitària, i implicar-los en el disseny de solucions.

4. DURADA I CALENDARI

Aquest pla d'inclusió té una durada de **quatre anys** (2017-2020). Es concretarà en un **pla d'actuació anual** per articular les línies de treball cada curs acadèmic.

Anualment, es preveu el **seguiment i l'avaluació** dels progressos realitzats, i l'elaboració d'un informe. En finalitzar cada curs acadèmic s'organitzarà una *jornada d'inclusió*, en què es farà difusió de les activitats que s'hagin dut a terme en el marc del Pla d'inclusió i es consolidarà el treball en xarxa de la comunitat envers la inclusió.

5. ESTRUCTURA DEL PLA

Per assolir la missió, i atenent els seus principis, el Pla d'inclusió es desplega en tres **línies transversals** per a tota la comunitat universitària i focalitza en **àmbits clau** d'intervenció.

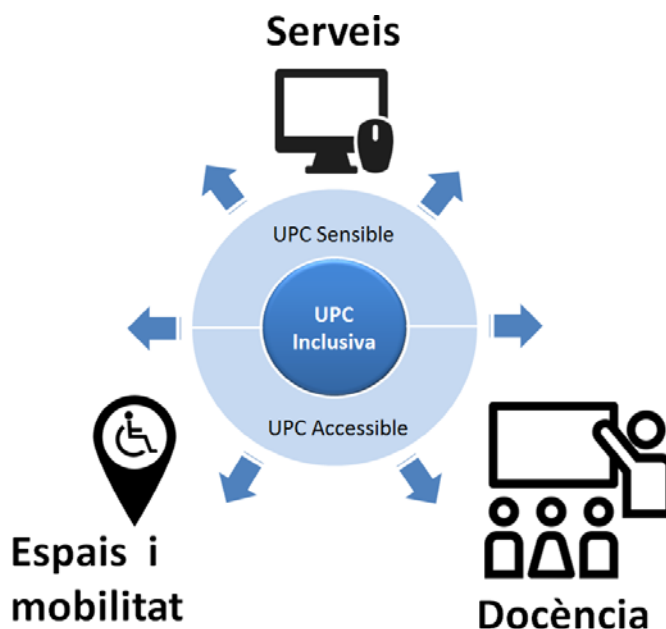

Fig. 1. Esquema general del Pla d'inclusió

5.1. Línies transversals

Aquest pla d'inclusió, definit mitjançant un procés participatiu de la comunitat universitària, també recull l'experiència del pla anterior, els serveis existents en l'àmbit d'inclusió i l'evolució de les demandes de la societat. Durant el procés s'ha treballat per detectar les necessitats, les mancances, que amb les experiències i coneixements dels participants han ajudat a elaborar un recull de necessitats adaptades a la realitat actual.⁶ Per a cadascuna de les línies transversals, s'han formulat diversos objectius que guiaran el desenvolupament del Pla.

El principi de flexibilitat del Pla fa que aquestes es considerin propostes orientatives i poden modificar-se o evolucionar atenent a la revisió anual del Pla. En qualsevol cas, l'acció per donar resposta a aquestes línies s'inclourà en el **Pla d'actuació anual**.

⁶ Per ampliar la informació sobre les necessitats detectades, es pot consultar l'annex 1, on es descriuen totes les que van aflorar. També s'hi pot veure la relació entre els les necessitats i els àmbits clau.

Les línies transversals d'aquest pla són:

- **UPC Inclusiva:** garantir la igualtat d'oportunitats a totes les persones de la comunitat universitària per assolir la plena inclusió.
- **UPC sensible:** promoure una cultura de la inclusió a la UPC que reconegui la diversitat com un enriquiment de la societat.
- **UPC accessible:** garantir l'aplicació del disseny universal en l'ús dels serveis (docència, recerca i gestió) i espais de la Universitat (físics, virtuals, etc.).

Línia transversal: UPC Inclusiva

Ens proposem que la UPC sigui un referent d'universitat inclusiva i, així, atraure un estudiantat més divers. Cal eliminar totes les barreres per augmentar el nombre d'estudiants amb discapacitat cap al 2020, suprimint qualsevol exclusió que no sigui per motius acadèmics, i que cap persona amb vocació politècnica es quedi sense poder-hi estudiar o treballar.⁷

Objectius:

- **Orientació i promoció**
Difondre i informar en la secundària sobre les accions d'inclusió de la UPC.
- **Acollida i acompanyament**
Atendre de forma proactiva l'estudiantat amb discapacitat i necessitats educatives especials abans i durant els estudis, i ajudar-lo en la seva inserció.
- **Preparació i suport al PDI**
Donar recursos i suport específic al PDI que té estudiants d'inclusió a classe.
- **Disseny curricular**
Incloure la perspectiva inclusiva en el disseny i les millores dels plans d'estudis.
- **Normativa**
Complir les lleis vigents i desenvolupar una normativa pròpia.⁸

⁷La proporció d'estudiantat de grau amb discapacitat a la UPC és el 0,5 %; la mitjana a les universitats espanyoles és l'1 % (entre la població general és del 6,75). La dada està calculada amb la població espanyola menor de 65 anys. Les dades són extretes de "[La base estatal de datos de personas con valoración del grado de discapacidad de l'INSS \(12.2014\)](#)" i de l'[Instituto Nacional de Estadística](#) (2015).

⁸Per exemple: recomanacions de la Defensora del Pueblo sobre la reserva de places per a l'accés al màster i el doctorat d'estudiantat amb discapacitat, data: 16.11.2016

Línia transversal: UPC sensible

Ens proposem consolidar una cultura de la inclusió entre la comunitat universitària, promovent una actitud col·lectiva de sensibilitat, responsabilitat i proactivitat envers aquest principi. El treball en xarxa i la col·laboració entre tots els agents serà la clau per arribar a tots els nivells de la Universitat.

Objectius:

- **Responsabilitats clares**
Assignar responsabilitats i interlocutors, i donar importància al repte de la inclusió.
- **Comunicar el compromís UPC amb la inclusió**
Garantir que tothom conegui els drets i el compromís amb la inclusió de la UPC a través d'accions de comunicació i sensibilització.
- **Formació de la comunitat**
Millorar la formació i l'actitud sobre la importància del disseny universal aplicat a qualsevol procés o activitat.
- **Reconeixement i foment de l'ajuda mútua**
Promoure i reconèixer les accions de voluntariat, mentoria i implicació de la comunitat a favor de la inclusió.
- **Intercanvi de coneixement i experiències**
Afavorir els espais d'intercanvi de coneixement de la comunitat i l'entorn sobre la inclusió.

Línia transversal: UPC accessible

Ens proposem trencar barreres d'accés als serveis universitaris, tant físiques com virtuals. Comptem amb la implicació de tota la comunitat per identificar-les i amb la capacitat tecnològica de la UPC com un actiu que haurem d'utilitzar i experimentar noves solucions en els nostres campus (ex.: *smart inclusive university*).

Objectius:

- **Accés als espais**
Assegurar l'existència d'itineraris accessibles i de senyalització i eines d'informació adients.
- **Productes de suport**

Oferir productes de suport d'accessibilitat per a les persones amb discapacitat i necessitats educatives especials (emissora FM, bolígraf digital, etc.).

- **Obligacions legals**
Emmarcar les accions en la nova llei d'accessibilitat.⁹
- **Eines de suport i metodologies d'aprenentatge accessibles**
Progressar en l'accessibilitat de les eines i les tecnologies de suport, així com les metodologies d'aprenentatge accessibles en tots els entorns.
- **Experimentació i projectes pilot**
Impulsar projectes transformadors a partir de projectes pilot d'accessibilitat que involucrin l'estudiantat (ex.: *campusLab*).

5.2. Àmbits clau: docència, espais i serveis

A partir de les necessitats detectades en el procés de disseny del pla i de l'experiència dels darrers anys, emergeixen tres àmbits d'intervenció prioritaris en els quals cal mobilitzar i focalitzar els projectes per poder impulsar de forma conjunta un bon nombre de les actuacions proposades. En cap cas això exclou que es puguin fer actuacions en àmbits que no siguin aquests tres (per exemple, en l'àmbit de la recerca).

Docència inclusiva per a l'assoliment de competències i coneixements

L'activitat docent s'ha de fer amb el principi de disseny universal, de manera que s'asseguri l'equitat per a tot l'estudiantat i es garanteixi l'assoliment de les competències i coneixements que es requereixen en igualtat de condicions. A les aules s'està normalitzant la presència de l'estudiantat amb discapacitat i/o trastorns diversos i, per tant, les necessitats educatives també són diverses. És important que el professorat adquireixi metodologies pedagògiques accessibles per a tot l'estudiantat.

Espais accessibles per facilitar l'activitat de tothom

Ha de resultar fàcil per a tothom arribar i moure's als campus (laboratoris, aules, secretaries d'escola, llocs de treball, etc.), i accedir a la informació per interactuar dins la comunitat. Cal millorar les infraestructures d'accés, així com els sistemes d'informació.

Serveis inclusius, visibles i integrats per a tota la comunitat universitària

⁹ Llei 13/2014, de 30 d'octubre, d'accessibilitat.

Hem de dissenyar i oferir als nostres usuaris els serveis universitaris d'una forma inclusiva, cosa que millorarà la vida acadèmica i universitària. Quan siguin necessaris serveis específics d'inclusió, caldrà fer-los més visibles, tot millorant els canals de comunicació actuals i la seva integració en els centres docents (més proximitat a l'usuari).

5.3. Equips i projectes dinamitzadors del Pla

Per a cada àmbit es constituïran equips d'una forma oberta i transversal, que definiran el pla de treball de l'àmbit clau i el faran avançar. Es tindrà en compte el creuament de necessitats i d'àmbits clau a l'hora de definir projectes nous (taula 1).

El desenvolupament de projectes en els àmbits clau ha de ser àgil i evolutiu, de manera que els resultats siguin tangibles i útils per als usuaris. No s'ha d'esperar el final del Pla per observar-ne els resultats.

Durant el curs 2016-2017 es definiran els equips de treball i els objectius clau, que es presentaran en la jornada d'inclusió prevista per al final del curs.

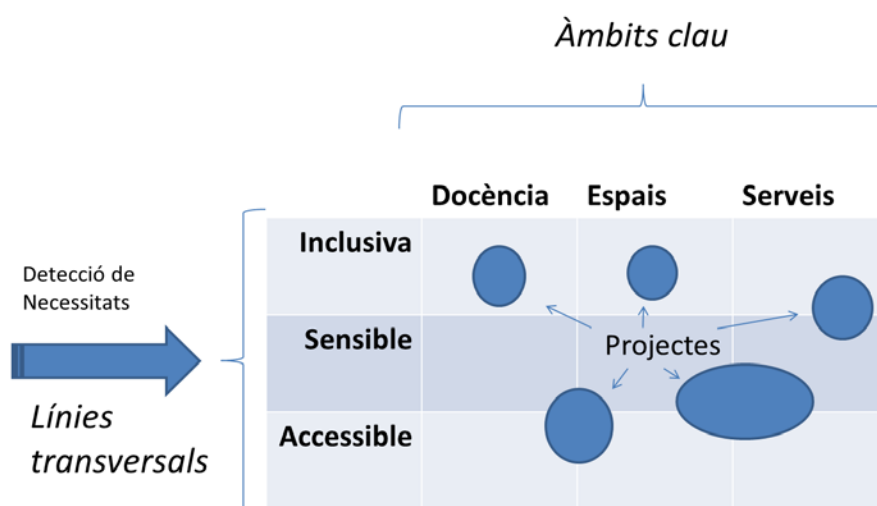

Fig. 1. Relació entre les línies transversals i els àmbits clau.

Taula 1. Creuament de les necessitats amb els àmbits clau

			<i>Docència</i>	<i>Espais</i>	<i>Serveis</i>
UPC INCLUSIVA	Orientació i promoció	Difondre i informar en la secundària sobre les accions d'inclusió de la UPC.	●	●	●●●
	Acollida i acompanyament	Atendre de forma proactiva l'estudiantat, PAS i PDI amb discapacitat i NEE.	●●●	●	●●●
	Preparació i suport al PDI/PAS	Donar recursos i suport específic al PDI que té estudiants d'inclusió a classe, per encaminar-los cap a l'èxit.	●●●	●	●
	Disseny curricular	Incloure la perspectiva inclusiva en el disseny i les millores dels plans d'estudis.	●●●	●	●
	Normativa	Complir les lleis vigents i fer evolucionar la normativa pròpia.	←●→	←●→	←●→
UPC SENSIBLE	Responsabilitats	Assignar responsabilitats i interlocutors, i donar importància al repte de la inclusió.	←●→	←●→	←●→
	Comunicar el compromís UPC amb la inclusió	Garantir que tothom conegui els drets i el compromís amb la inclusió de la UPC a través d'accions de comunicació i sensibilització.	←●→	←●→	←●→
	Formació de la comunitat	Millorar la formació i l'actitud sobre la importància del disseny universal aplicat a qualsevol procés o activitat.	←●→	←●→	←●→
	Reconeixement i foment de l'ajuda mútua	Promoure i reconèixer les accions de voluntariat, mentoria i implicació de la comunitat a favor de la inclusió.	←●→	←●→	←●→
	Intercanvi de coneixement i experiències	Afavorir els espais d'intercanvi de coneixement de la comunitat i l'entorn sobre la inclusió.	←●→	←●→	←●→
UPC ACCESSIBLE	Espais	Assegurar l'existència d'itineraris accessibles i de senyalització i eines d'informació adients.	●	●●●	●
	Productes de suport (ajuts tècnics)	Oferir ajuts tècnics d'accessibilitat per a les persones amb discapacitat i necessitats educatives especials.	●	●	●●●
	Obligacions legals	Emmarcar les accions en la nova llei d'accessibilitat.	●	●●●	●
	Eines de suport i metodologies d'aprenentatge accessibles	Progressar en l'accessibilitat de les eines i les tecnologies de suport, així com de les metodologies d'aprenentatge accessibles en tots els entorns.	●	●	●●●
	Experimentació i projectes pilot	Impulsar projectes transformadors a partir de projectes pilot d'accessibilitat que involucrin la comunitat universitària.	←●→	←●→	←●→

●●●: Molt relacionat i específic de l'àmbit; ←●→: Relacionat, però transversal a tots els àmbits; ●: Relacionat, però no com a àmbit prioritari.

6. RESPONSABILITATS, COORDINACIÓ I SEGUIMENT

6.1. Globals

La responsabilitat política del Pla correspon al **Vicerektorat d'Estudiants**.

La coordinació del Pla és a càrrec de l'**equip coordinador del Pla d'inclusió**, format per membres de l'Àrea Acadèmica, el Gabinet d'Innovació i Comunitat (GIC), el Servei d'Infraestructures (SI), l'Institut de Ciències de l'Educació (ICE), la Càtedra d'Accessibilitat (CATAC) i el Servei de Sistemes d'Informació (SSI).

L'equip de coordinació del Pla d'Inclusió proposarà un **pla d'actuació anual**, en el qual s'establiran les línies de treball. També elaborarà l'**informe d'inclusió**, que inclourà les dades més rellevants i les actuacions realitzades durant l'any, i que es presentarà al **Consell de Govern** de finals d'any.

Quan s'escaigui, els documents de caràcter normatiu i institucional seran proposats i aprovats pel Consell de Govern.

Es desenvoluparà un **sistema de seguiment** de l'assoliment dels objectius del Pla, per garantir i millorar la inclusió i l'accessibilitat en els serveis, els espais i la docència de la UPC, basat en la participació i implicació de cada centre docent i dels serveis generals, i vetllar per la millora contínua de la inclusió a tota la UPC.

Per al seguiment i l'avaluació es compta reunir anualment l'equip de treball del Pla d'inclusió, així com els responsables d'inclusió, en una **jornada d'inclusió**, que serà oberta a tota la comunitat.

6.2. En l'àmbit dels centres docents

En cada centre docent hi ha designada una persona **responsable d'inclusió**, que forma part de l'equip directiu, i és convenient que sigui la mateixa persona responsable del Pla d'acció tutorial del centre. El centre docent és responsable de vetllar per la inclusió en el seu àmbit i, com a mínim:

- Assegurar que l'estudiantat del centre rep la **informació sobre el Pla d'inclusió**
- Assignar un professor o professora amb **rol de tutor** per a cada estudiant amb necessitats educatives específiques.
- Garantir les **adaptacions curriculars** de l'estudiantat que hi tingui dret.
- Proposar mesures per garantir l'**accessibilitat universal** de les activitats pròpies que ofereix el centre docent.

A més, poden designar-se altres persones en l'àmbit dels centres (cap d'estudis, tutors, agents...) per tal de distribuir-hi les tasques d'inclusió. Per afavorir-ne la coordinació regular, es promourà regularment el treball en xarxa entre els equips

d'inclusió dels centres docents i els serveis generals, que són essencials per a la implantació del Pla en cada centre i a tota la UPC.

7. RECURSOS ECONÒMICS

Anualment, la UPC destina recursos econòmics a la inclusió, que provenen de diferents fonts:

- El mateix pressupost d'inversions de la Universitat (PIU).
- La convocatòria d'ajuts a les universitats catalanes per garantir la igualtat d'oportunitats de l'estudiantat amb discapacitat (UNIDISCAT) de la Generalitat de Catalunya. L'ajut és un cofinançament en recursos materials, ajuts tècnics i suport personal adreçat a garantir la igualtat d'oportunitat de l'estudiantat universitari amb discapacitat.
- Una dotació anual per al Pla d'inclusió que es destina a actuacions per garantir la inclusió de la comunitat universitària.

Es preveu la continuïtat d'aquestes mesures, tenint en compte que, d'altra banda, es buscaran recursos externament per a projectes específics que requereixin una inversió més gran.